

KPI SAMMANVÄGT MED VIKTER I FÖRHÅLLANDE TILL STANDARDVAVIKELSER

Riksbankens inflationsmål är formulerat i form av KPI. Olika mått för s.k. underliggande inflation används också som underlag för penningpolitiken.

Den underliggande inflationen kan skattas på flera olika sätt. Det vanligaste sättet är att rensa den faktiska inflationen för prisförändringar som bedöms vara av tillfällig karaktär och som styrs av andra faktorer än inflationsförväntningar och efterfrågeläge. I UND1X justeras t.ex. KPI för förändringar i nettot av indirekta skatter och subventioner samt räntekostnader för egnahem. I andra länder är KPI exklusive energi och livsmedel ett ofta använt mått på underliggande inflation. Även justering för andra varor som historiskt sett uppvisat hög volatilitet kan förekomma.

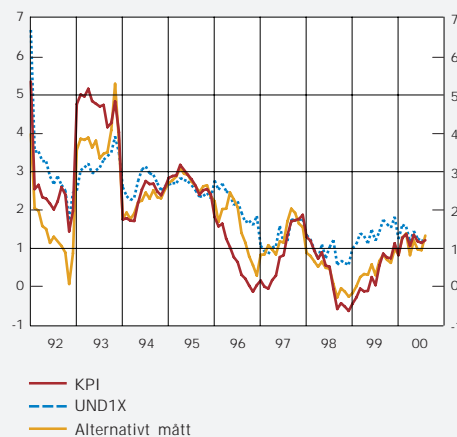
Mått på underliggande inflation kan också skattas ekonometriskt. Med hjälp av sådana skattningar kan den underliggande inflationen definieras t.ex. genom att i en modell identifiera både förväntad och konjunkturrelaterad inflation.

En tredje typ av mått tar avstamp i statistiska egenskaper hos hela eller olika delkomponenter av KPI. Exempel på denna typ av mått är medianinflation och centrerat medelvärde.

Olika varianter på alla de tre typerna av underliggande inflation redovisas, eller har redovisats, i Riksbankens inflationsrapport. I denna ruta presenteras ytterligare ett alternativt mått på underliggande inflation, där varugruppernas vikter baseras på *stabiliteten* i varugruppens prisutveckling istället för den andel av hushållens konsumtion den utgör. Genom att måttet grundar sig på statistiska egenskaper hos olika delkomponenter av KPI, är det mest besläktat med de statistiskt definierade måtten på underliggande inflation.

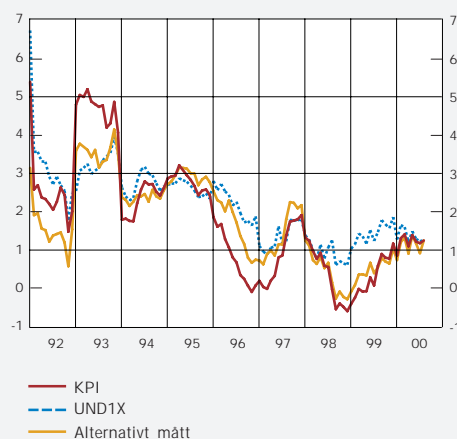
Måttet beräknas genom att olika delkomponenter i KPI vägs samman med vikter som är omvänt proportionella mot standardavvikelsen mellan prisutvecklingen på respektive delkomponent och den totala inflationen. Förfarandet innebär att delkomponenternas betydelse i index blir mindre ju högre volatilitet som de uppvisar. De standardavvikelser som ligger till grund för delkomponenternas vikter skattas under en tidsperiod som successivt förskjuts i tiden.

Diagram R1. Alternativt mått på underliggande inflation beräknat för KPI uppdelat i 8 grupper. Standardavvikelser skattade under 12 månader. Årlig procentuell förändring

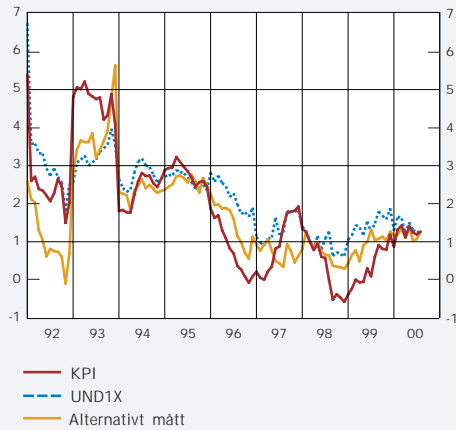
Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram R2. Alternativt mått på underliggande inflation beräknat för KPI uppdelat i 8 grupper. Standardavvikelser skattade under 24 månader. Årlig procentuell förändring

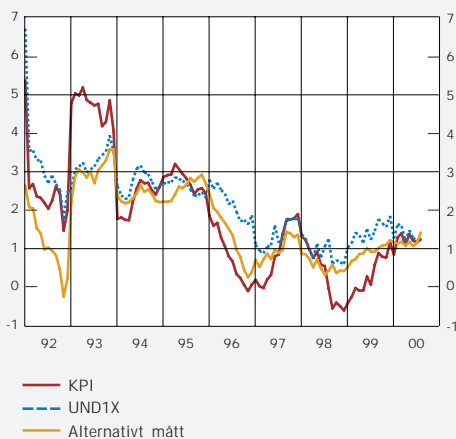
Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram R3. Alternativt mått på underliggande inflation beräknat för KPI uppdelat i 70 grupper. Standardavvikelser skattade under 12 månader. Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram R4. Alternativt mått på underliggande inflation beräknat för KPI uppdelat i 70 grupper. Standardavvikelser skattade under 24 månader. Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagrammen nedan visar resultaten för KPI uppdelat i 8 respektive 70 grupper. För varje uppdelning har underliggande inflation beräknats med standardavvikelser skattade under 12 och 24 månader. Som en jämförelse visas dessutom förändringen av KPI och UND1X. Det framgår att valet av skattningsperiod för standardavvikelserna och antalet grupper i uppdelningen har avgörande betydelse för egenskaperna hos de beräknade måtten. Ju kortare skattningsperiod och ju grövre uppdelning av KPI desto högre volatilitet uppvisar tidsserien. Med en finare uppdelning av KPI (70 grupper) och standardavvikelser beräknade under 24 månader erhålls en mer utjämnad tidsserie, som ligger förhållandevis nära UND1X. Oftast har det alternativa indexet dock varit något lägre än UND1X. Indexet tycks utjämnas vad som i efterhand visat sig vara tillfälliga nivåskift i KPI-inflationen.

En fördel med statistiskt definierade mått på underliggande inflation är att de är enklare att beräkna än mått baserade på större modeller. En annan fördel är att alla prisförändringar på varor med hög variabilitet viktas ned och inte bara på de varor som på förhand uteslutits. Å andra sidan saknar de statistiskt definierade måtten koppling till ekonomiska teorier av inflation och det kan göra det svårt att förstå vad som egentligen är orsak till en förändring. Andra problem kan uppkomma vid plötsliga nivåskift i prisförändringstakten för varor som historiskt haft en hög samvariation med den totala inflationen. Prisförändringar orsakade av t.ex. ändrade moms-satser, som oftast ger temporära skift i inflationstakten, kan ge oönskade effekter på den underliggande inflationen beräknad på detta sätt.